

Innst. 160 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:9 S (2014–2015)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Iselin Nybø og Trine Skei Grande om økt rekruttering av lærere og redusert skolebyråkrati

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for hvordan skolebyråkratiet kan reduseres med 25 pst. slik at læreren får mer tid til hver enkelt elev.
2. Stortinget ber regjeringen legge frem tiltak for å rekruttere flere lærere fra andre yrker, beholde lærere som er i skolen i dag og rekruttere lærerutdannede til å ønske seg arbeid i skolen.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Christian Tynning Bjørnø, lederen Trond Giske, Sigmund Steinnes, Tone Merete Sønsterud og Marianne Aasen, fra Høyre, Henrik Asheim, Norunn Tveiten Benestad, Kristin Vinje og Kristian Støback Wilhelmsen, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bente Thorsen, fra Kristelig Folkeparti, Anders Tyvand, fra Senterpartiet, Anne Tingelstad Wøien, fra Venstre, Iselin Nybø, og fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, viser til representantforslaget, Dokument 8:9 S (2014–2015), om økt

rekruttering av lærere og redusert skolebyråkrati. Det fremgår av forslaget at Statistisk sentralbyrå (SSB) har estimert at man kan komme til å ha en underdekning på ca. 11 000 lærerårsverk i 2020. Samtidig vet man at det er ca. 38 000 lærerutdannede yrkesaktive som ikke er i skolen, men som er å finne i andre yrker. Og totalt er det ca. 9 000 ikke-kvalifiserte lærere i norsk grunnskole som mangler pedagogisk utdanning eller kun har videregående opplæring. Dette kommer i tillegg til de 38 000 lærerne som ikke har tilstrekkelig formell kompetanse i engelsk, norsk og matematikk.

Komiteen viser til at det i SSB-undersøkelsen fremkommer at det både på kort og lang sikt er behov for flere godt kvalifiserte lærere i skolen for at elevene skal få bedre utbytte av sin skolegang.

Komiteen er kjent med at departementet har hatt en gjennomgang av PPU for å legge til rette for at flere med relevant utdanning kan kvalifisere seg som lærere.

Komiteen viser til at læreren er den viktigste personen for elevens læring, og at det derfor er av stor betydning at læreren har både høy faglig kompetanse og bred pedagogisk og fagdidaktisk kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet er i denne sammenhengen tilfreds med at kunnskapsministeren i sitt svarbrev 31. oktober 2014 tydeliggjør at regjeringen allerede har satt i gang arbeid med en helhetlig strategi for å bedre rekrutteringen og heve statusen til læreryrket.

Disse medlemmer viser til at det gjennom strategien Lærarløftet blant annet varsles om krav til kompetanse, tilbud om videreutdanning til alle lærere som har behov for det, og tilrettelegging av flere karriereveier i skolen slik at gode lærere kan bli i klasserommet.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener at regjeringens strategi er en god begynnelse for å sikre et lærerløft i skolen og å øke tillitten mellom lærerne, forvaltningen og politikerne. Disse medlemmer vil likevel understreke at disse tiltakene ikke alene er nok for å nå de ambisiøse målene om en skole for kunnskap og like muligheter, der elevene får et godt grunnlag for videre mestring.

Disse medlemmer viser til bakgrunnen for at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre i samarbeidsavtalen av 30. september 2013 ble enige om å gjennomføre «et lærerløft i skolen». Disse medlemmer er opptatt av at et slikt lærerløft må inneholde en rekke ulike og gjennomgående tiltak som innfører systematisk etter- og videreutdanning, sørger for flere karriereveger i skolen, øker rekrutteringen til læreryrket, får flere til å bli værende i skolen og reduserer byråkratiet.

Komiteen er kjent med at lærerne over lang tid har påpekt at for mye av deres tid går til arbeid som ikke er elevrettet. Lærernes tidsbruk sto også sentralt i konflikten mellom lærerne og KS høsten 2014. Komiteen viser til at kunnskapsministeren nylig har mottatt en rapport om rapporterings- og dokumentasjonskrav i skolen.

Komiteen viser til at det er ca. 9 000 ikke-kvalifiserte lærere i norsk grunnskole som mangler pedagogisk utdanning eller kun har videregående opplæring. Komiteen viser videre til at Lærerløftet fra høsten 2015 vil gi 5050 lærere og 500 skoleledere mulighet til å ta videreutdanning. Komiteen viser også til skoleeiers ansvar for å sørge for at lærerne er kvalifisert til å undervise i de fagene de underviser i.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til rapporten «Rapporterings- og dokumentasjonskrav i skolesektoren», utført på oppdrag fra KS, med Kunnskapsdepartementet som samarbeidspartner. Flertallet forventer at de problemstillingene som her løftes med tanke på lovendringer, praksisendringer og bedre samarbeid og samhandling mellom staten, kommuner og fylkeskommuner, følges opp.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket av 21. november 2014 mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre, og er i denne sammenhengen tilfreds med at det er bevilget 50 mill. kroner over statsbudsjettet for 2015 til et kompetanseløft for ufaglært undervisningspersonell.

Dette flertallet forventer at dette vil gi flere kvalifiserte lærere i skolen.

Dette flertallet viser videre til at det i svarbrevet fra statsråden kommer frem en mengde tiltak som ivaretar hensikten med representantforslaget på en god måte.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er tilfreds med at regjeringen er tydelig på at arbeidet med å redusere rapporterings- og dokumentasjonskrav i skolesektoren allerede er startet opp og vil prioriteres høyt fremover.

Disse medlemmer er enige i og ser behovet for å rekruttere og beholde flere godt kvalifiserte lærere i skolen. Disse medlemmer viser til svarbrevet fra statsråden som tydelig viser at regjeringen tar disse utfordringene på alvor. I brevet går det tydelig frem at det er satt i gang en mengde tiltak både innen Lærerløftet og ved at regjeringen i tillegg vil vurdere ytterligere initiativ i samarbeid med partene gjennom GNIST, som vil bidra til å gjøre skolen til en mer attraktiv arbeidsplass.

Disse medlemmer viser også til og støtter at regjeringen vil vurdere tiltak som kan gjøre rekrutteringssituasjonen i skolen bedre.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, registrerer at lærere som i dag ikke arbeider i skolen, kan tenke seg å komme tilbake til skolen dersom skolen blir mer attraktiv som arbeidsplass gjennom faglig og karrieremessig utvikling.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er positive til at Høyre- og Fremskrittsparti-regjeringen ivaretar dette ønsket ved å gi lærerne karrieremuligheter i skolen og gode tilbud til faglig utvikling.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at skoleeiere og skoleledere kan påvirke egen mulighet til å rekruttere, legge til rette for seniortiltak og beholde lærere gjennom tilrettelegging og lokale tilpasninger innenfor rammen av dagens avtaleverk.

Flertallet er kjent med at det gjennom flere år har vært etterlyst en bedre veiledningsordning for nyutdannede lærere, og at manglende oppfølging i skolen kan være årsak til at nyutdannede lærere slutter i skolen. Flertallet har derfor forventninger til at en styrking og videreutvikling av veiledningsord-

ningen for nyutdannede lærere vil gjøre at flere av disse blir værende i skolen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, vil understreke at læreren er den viktigste ressursen for elevenes læring, og at det derfor er viktig at lærerens tid blir brukt til oppgaver som ivaretar elevrettet arbeid. Flertallet mener det er viktig å legge til grunn at det er mange ulike årsaker som påvirker tidsbruken i skolen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er derfor positive til at regjeringen ser viktigheten av og behovet for en helhetlig tilnærming til hva som er årsakene, slik at tiden kan disponeres på måter som bidrar mest mulig til elevenes læring.

Disse medlemmer mener at tiltak foreslått i Kunnskapsdepartementet og KS sin rapport «Dokumentasjons- og rapporteringskrav i skolesektoren» sammen med andre tiltak vil gi konkrete resultat til bedre tidsbruk i skolen.

Disse medlemmer viser at det i statsbudsjettet for 2015 ble bevilget midler til styrking av skolehelsetjenesten, og forventer at kommunene prioriterer skolehelsetjenesten slik at den kommer elevene til gode og at lærerne får frigitt tid til elevrettet skolearbeid.

Disse medlemmer viser for øvrig til svarbrevet fra statsråden der det kommer frem en rekke konkrete tiltak som vil styrke lærernes elevrettede arbeid og fjerne unødvendige tidstyver i skolen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, mener det trengs en større innsats for å sikre mange nok godt kvalifiserte lærere i skolen. Flertallet viser til representantforslaget der det bl.a. vises til rekruttering fra andre yrkesgrupper og seniortiltak som tiltak for å sørge for at vi har nok lærere i skolen.

Flertallet fremmer på denne bakgrunnen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem tiltak for å rekruttere flere lærere fra andre yrker, beholde lærere som er i skolen i dag, og rekruttere lærerutdannede som arbeider i andre sektorer, til arbeid i skolen.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener flere og godt kvalifiserte lærere er en forutsetning for utvikling av en god skole. Rekrutteringsbehovet er stort, og det kreves

bred innsats for å sikre tilgangen på kvalifiserte lærere. Disse medlemmer viser til at den rød-grønne regjeringen satte i gang en rekke tiltak for å heve statusen og øke rekrutteringen til læreryrket. Et eksempel i så måte er GNIST-kampanjen. Disse medlemmer merker seg statistikk som viser at søkningen til lærerutdanningene har økt siden «bunnåret» 2008, og at den samlede økningen for lærerutdanningene har vært klart større enn den generelle søknadsveksten til høyere utdanning skulle tilsi. Disse medlemmer merker seg denne utviklingen, men vil likevel understreke at det kreves større trykk og ytterligere tiltak for å sikre fremtidens kompetansebehov i skolen. Etter- og videreutdanning av lærere er et godt virkemiddel i så måte. Disse medlemmer understreker behovet for å gjennomføre et særskilt kompetanseløft for ufaglærte som har arbeidet i skolen i mange år. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til disse partienes alternative statsbudsjetter for 2015 og prioritering av yrkesfaglærere som mangler formell lærerkompetanse.

Disse medlemmer merker seg undersøkelser som viser at mange lærerutdannede aldri begynner i læreryrket eller slutter i skolen etter kort tid. Disse medlemmer peker i denne sammenheng på viktigheten av tiltak som mentorordninger og veiledning av nyutdannede.

Disse medlemmer mener tillit og tid er to vesentlige faktorer for å rekruttere flere og for å få flere til å bli i læreryrket. Disse medlemmer merker seg anbefalingene i Tidsbrukutvalget fra 2009 og hovedkonklusjonene fra rapporten som Vista analyse/Ideas2evidence overleverte departementet før jul, om at det bør bli færre krav til dokumentasjon/rapportering, slik at lærerne får mer tid til elevene. Disse medlemmer forventer at regjeringen følger opp anbefalingene.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti deler forslagsstillernes mål om å sikre læreren mer tid til hver enkelt elev, men mener samtidig at mindre byråkrati bare er én del av svaret på denne utfordringen. Enda viktigere vil det være å få på plass en ressursnorm for lærertetthet, som sikrer nok lærere til å gi hver enkelt elev tilpasset undervisning. Mange lærerutdannede som slutter i læreryrket, oppgir at en mer håndterbar skolehverdag er viktig for å få dem tilbake i skolen. En ressursnorm vil derfor også være viktig for å mobilisere den såkalte «reservestykken» av lærere og gjøre læreryrket mer attraktivt.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er bekymret for det stadig mer omfattende testregimet i skolen, som gjør at lærerne bruker unødvendig mye

tid på prøveforberedelser. Like viktig som å redusere de rapporteringskravene som lærerne er pålagt utenfra, er det derfor å redusere omfanget av tester lærerne pålegges å bruke tid på.

Komiteens medlem fra Venstre fremmer forslag 1 i dokumentet.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for hvordan skolebyråkratiet kan reduseres med 25 pst. slik at læreren får mer tid til hver enkelt elev.

Komiteens tilråding

Utkast til vedtak I fremmes av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, som i komiteen utgjør et flertall.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen legge frem tiltak for å rekruttere flere lærere fra andre yrker, beholde lærere som er i skolen i dag, og rekruttere lærerutdannede som arbeider i andre sektorer, til arbeid i skolen.

II

Dokument 8:9 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Iselin Nybø og Trine Skei Grande om økt rekruttering av lærere og redusert skolebyråkrati – vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 10. februar 2015

Trond Giske

leder

Bente Thorsen

ordfører